中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Bắc-kỳ	Nam-kỳ và ngoại quốc đến nơi	Nam-kỳ và ngoại quốc đến chỗ có đường xe lửa	Trung-kỳ	Cao-miên	Lào	Ngoại quốc đường tàu bay
Một năm.	8 $ 00	6 $ 90	6 $ 50	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các hàng và							
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng. .	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng.	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Colon, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphiques:
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

4e page

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large
Une seule insertion. . . . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par contrat annuel et par insertion. . . . . . 0 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một việc công-ích nên làm mà không tốn tiền

Các ngài chớ thấy nói công-ích mà đã vội nghĩ ngay đến sự quyên giáo, đã vội lo tổn tiêu chăng. Không, việc tôi muốn bàn đây không phải tốn cho công-quĩ nhà nước mà cũng không tốn cho các tư-gia thêm một đồng nào, nếu có phải chi-tiêu tốn-phí nữa thì mỗi tổng mỗi năm hoặc vài năm mới hết độ giảm đồng là cùng. Tôi xin nói ngay là việc cải-lương các bà-mụ hay là các bà-đỡ nhà quê.

Ai chẳng biết rằng từ khi Nhà-nước mở trường Thuốc dạy các có thanh-niên học nghề đỡ đẻ theo cách Thái-tây đến giờ thì cái số trẻ con đỡ hại biết bao nhiêu mà kể. Lúc ngạch cô đỡ mới lập xong, các sản-phụ ghê-sợ phép lối Tây thế nào thì bây giờ lại tín phục thế ấy. Buổi mới các nhà phàm nhiều còn rụt rè, đến sau thấy phép hộ sinh ấy có công-hiệu thì không ai còn nghi ngại gì nữa. Và lắm cô tuy còn thanh-niên học có ba bốn năm mà đã thông thạo lắm, khiến cho các nhà bác-sĩ dạy học trường phải ngợi khen về cái trí sáng-suốt của bọn phụ-nữ nước mình. Ấy là chữ Tây phần nhiều không được học mấy mà còn giỏi thế, giả sử thông sẵn chữ Tây, mà học chuyên ngay bằng quốc-ngữ thì còn chẳng giỏi biết là chừng nào.

Nhưng cái số cô đỡ so với số nhân dinh hãy còn thiếu nhiều. Xét trong số các cô đỡ có bằng tốt-nghiệp làm việc ở các nhà-thương Bắc-kỳ trong năm 1922 mới được có ba-mươi-chín người, mà ở Nam-kỳ dân số kém ngoài ta gần ba lần mà số cô đỡ cũng được những 238 người. Vậy mà ở trong Ấy còn kêu là không đủ.

Toàn hạt Bắc-kỳ mà mới có 39 cô đỡ thì dân riêng ở những tỉnh-lị cũng không thể đủ dùng, phương chi là còn tất cả các vùng nhà quê. Như vậy thì cô phải rằng chỉ ở tỉnh thành mới được lợi dụng phép hộ-sinh Âu-tây mà thôi không, còn ở nhà quê thì đành chịu phó mặc tính mệnh con trẻ cùng các sản-phụ cho mấy bà tâm vô học, lắm khi lại là những người lỏa, người điếc nữa. Ghê thay! Văn biết rằng nhà thương tỉnh nào cũng có phòng hộ-sinh, dân bà bắt cứ ai cũng được đến xin đỡ lắm phúc không mất-tiền, song những người ở xa tỉnh-lị, có khi cách hàng mấy chục kilomètres thì đi thế nào được, mà người nhà quê phần nhiều lại là những người cần phải lao động, cần đến ngày đề mà vẫn phải lâm lụng khó nhọc, lại có khi mới đẻ được vài ngày mà đã phải gắt dậy lo lắng công việc cho cả miệng ăn, như vậy thì làm thế nào bỏ nhà mà lên nằm đẻ ở nhà thương tỉnh được?

Thế mà ở nhà quê thì cái số con trẻ mới đẻ ra, ai cũng biết rằng hại về bệnh tê-phong (tétanos) nhiều lắm, vì thế các làng đều có sổ khai sinh từ biên kỹ-càng cả thì cái số chết về phần con trẻ ấy sẽ làm cho ta phải rùng mình sởn gáy.

Ta đã biết phép hộ-sinh Âu-tây là hay, vậy thì chẳng có lẽ cứ để cho những người ở chôn thôn quê phải riêng chịu cái tình-trạng áo-não ấy mãi ru? Vậy bây giờ phải nghĩ ra cách gì để tỉnh giảm được cái sự đã nói trên ấy. Trước có một cách rất tiện mà tiền không tốn mấy là mỗi làng hoặc vài ba làng cứ lần lượt phải cắt lấy một bà tâm vẫn làm nghề ấy xưa nay, lâu tập sự tại nhà thương tỉnh lị độ giảm sáu tháng, mà trong kỳ-hạn ấy thì làng tổng cấp lương cho mỗi tháng là bốn năm đồng.

Không phải là học trong giảm sáu tháng mà học sánh được người hộ-sinh đâu, những người học ở đây phải toàn là những người từ ba mươi đến bốn năm mươi tuổi mà xưa nay ở trong làng đã làm nghề bà đỡ rồi, bây giờ chỉ học lấy những phép thực hành giản dị để khỏi hại đến tính mạng đứa trẻ cùng là người sản-phụ, mà thôi, vì rằng khi nào các bà tâm nhà quê biết rửa tay bằng xà-phòng và một vài vị thuốc sát trùng, biết luộc con dao mèng nứa cắt rau vào trong nước sôi, biết rỏ một giọt chanh vào trong mắt đứa bé, biết tắm rửa cho nó lúc mới lọt lòng ra, biết buộc rốn cho sạch sẽ, biết làm thuốc cho người sản phụ, thì bảy giờ sự thai-sản đã có thể coi như là ra khỏi được cái vòng nguy-hiểm rồi, là đỡ được cái bệnh tê phong, đỡ được cái bệnh toét mắt cho con trẻ về sau, khỏi được bệnh hậu sản cho người đàn bà đẻ. Ấy hãy mong cho các bà tâm nhà quê ta thuộc được bấy nhiêu điều cũng đã đủ cứu được mỗi năm biết bao nhiêu là mạng trẻ rồi.

Cái cách hay ấy, mấy năm trước đã thấy thực hành trong mấy tỉnh rồi, không rõ vì lẽ gì mà ít lâu nay lại thấy bãi đi.

Trong Nam-kỳ số cô đỡ có bằng tốt nghiệp đã nhiều mà còn phải dùng đến cách này, huống chi ở Bắc-kỳ ta so với Nam-kỳ số cô đỡ có bằng tốt-nghiệp sấu phần chưa được một.

Ở Trung-kỳ xưa nay vẫn mạng tiếng là mọi đường đều tiến hóa chậm chạp, vậy mà chính xứ Trung-kỳ đã phát khởi ra cái ý hay ấy khiến cho Nam-kỳ phải noi theo đó. Đã nhiều nơi nhất là tỉnh Quảng-nam, Nghệ-an, Thanh-hóa quan tỉnh đã đồng ý với sở Y-chính cho những bà-mụ ở các làng hoặc là người đang học nghề bà-mụ lên tập sự tại nhà thương tỉnh-lị. Học trong mấy tháng, ở đâu lại về đó, nhà thương lại cấp cho những vị thuốc, tối cần và mấy thứ vật-liệu thường dùng để làm thuốc cho người sản phụ. Các sản-phụ bấy giờ không ai là không nhớ đến các bà-mụ ấy cả, mà xem ra nhận dân lại có ý hoan nghênh hơn là các cô đỡ ở các nhà thương.

Cứ như cái số cô đỡ ở Bắc kỳ bấy giờ còn ít như đã nói trên kia, thì các tỉnh lại chẳng nên kíp lo đến việc tuyển cử những bà tâm các làng cho lên nhà thương tỉnh học để cho nhiều dần ở chôn thôn quê cũng được hưởng cái kết quả của khoa học Âu-tây ư? Việc này là chức vụ của các quan tỉnh, các quan phủ huyện, các kỳ hào trong tỉnh phải thành cấu với quan Công-sứ hơn là những việc cải-lương kia khác, vì rằng có gì cần kíp cho bằng việc cải tử hoàn sinh cho lũ nhi đồng mới ra đời được giảm bớt ngày đã phải về chốn âm-ti địa-ngục không?

Vậy ta nên theo như xứ Nam-kỳ mà mỗi tỉnh mỗi chuyến cắt lấy giảm bớt người tập sự tại nhà thương, hết bạn này tháng hạch qua một kỳ, người nào xét ra biệt nghề thì quan thầy thuốc cấp cho một cái giấy nhận thực, có chữ quan cai-trị đầu tỉnh ký mà cho phép được làm nghề hộ sản trong làng, trong tổng mình, người nào có giấy chứng-chỉ ấy rồi mà còn cứ theo cách thức cổ thì sẽ phải thu giấy lại mà không được làm nghề bà đỡ nữa.

Ở trên kia ta có nói rằng các cô đỡ học tốt nghiệp ở trường Thuốc lắm cô rất là thông thạo nghề mình, điều ấy thật là đáng khen các cô cũng là các vị giáo-sư để dạy bảo các cô. Nhưng còn về phẩm hạnh các cô nghĩa là tâm lòng công nghĩa các cô đối với các sản phụ thế nào? Về điều ấy trường cứ trích một đoạn trong tờ trình về mục y-tế của xứ Nam-kỳ tại Hội-đồng chính-phủ kỳ vừa rồi thì khắc lượng bật được vậy. Đoạn ấy rằng:

« Cái tâm-tính các cô đỡ chẳng đổi được ít nào, vẫn không biết tận tâm với cái nghĩa-vụ của mình, không có chí phát khởi và nhất là lại hay trái kỷ-luật lắm nữa ». Về điều ấy, ở Bắc-kỳ ta thế nào, thì các nhà ai đã từng mượn các cô, trường đã rõ lắm vậy. Nói ra thì bảo rằng vơ đũa cả nắm, nhưng thực sự thì các cô phần nhiều quả thiếu về sự trang-sức, quá chuộng về cái hư-danh hơn là về chức-phận của mình. It có hiền được rằng cái nghĩa-vụ đối với người sản-phụ, với đứa hài-nhi rất là nặng nề, mà cái nghĩa-vụ ấy có làm được trọn thì cái nghề của mình mới thật là có giá.

Trong kỳ hội-đồng Tư-vấn vừa rồi, ta chẳng thấy đơn của mấy ông nghị viên ta-thán về cách cư xử của mấy cô đỡ nào đã chẳng biết bổn-phận mình, lại còn tự nhận hoặc là muốn người ta gọi là bà lớn với bà đốc đấy ru! và khi đỡ cho người ta rồi lại đòi một cái giá tiền quá cao, hơn là những ông *docteur* thật.

Đó lại là mấy lẽ nữa khiến cho Chính phủ nên đặt ngay cái lệ cho những bà tâm nhà quê lên nhà thương tỉnh để cải lương nghề mình. Các bà tâm này tuy không biết trang-sức như thợ, không biết đi bí-tất phin, không biết đội khăn nhung theo *mốt*, không có cái đuôi gà dài thõng ở giữa lưng, nhưng đổi với các sản phụ có lòng nhân-ngại, có ý khiêm tốn, không có cái về bà lớn, thì nhờ về mấy tháng tập sự tại nhà-thương tất là được việc vô cùng, mà chắc rằng nhân-dân lại hoan nghênh hơn là những người các làng đi học thư-ký cải-lương ở tỉnh vậy.

V. Đ.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

HAVAS

Paris, ngày 23 Janvier 1923

Bảo thủ việc hành thích M. Marius Plateau

Các người về chánh-đảng quân chủ đến phá các nhà in của báo *L'Œuvre* và báo *L'Ere nouvelle*.

Cái vấn đề bồi thường tại nước Đức

Tin Dusseldorf.— Việc hội liên-nhiệp quyết định đình công thì muốn nơi không tuân theo. Hiện vẫn yên ổn. Các viên chức về sở thương chính nước Pháp đương dự bị mọi việc để thông nom giữ gìn.

VÔ-TUYỀN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 24 Janvier 1923

Hội-đồng các quan thượng-thư

M. de Margerie, là giám-đốc sở Kiểm-duyệt các co-quan tài-chính ở Essen về, đã trình bày với hội-đồng các quan Thượng-thư về công-việc ông ké-cứu cái vấn-đề tiền-tệ tại các hạt có trở binh.

Việc hành-thích M. Marius Plateau

Các báo đều lấy làm bất-bình về việc hành-thích M. Marius Plateau. Các báo lấy có thuật lại cái sự nghiệp của M. Marius Plateau, và cái lại-lịch của người hành-thích ông Léo Kheal-chiến mới rồi, thì M. Marius Plateau là một chức đội về ngạch bị-binh, nhưng ông ra đầu binh trước khi đến tuyển ban có ông phải gọi binh. Ông có dự các trận ở trên sông Marne cùng các trận về sau. Trong buổi chiến-tranh, ông đã ra người dũng cảm nên nhiều lần được giấy khen, sau lại được chiến-thắng bội-tinh và tiến-dẫn bội-tinh. Germaine Berlon là một kỳ-tranh-đấu về đảng xã chánh phủ. Người Ý có viết bài trong các báo Quá kích tự do, nhiều lần đã bị án về các tội trong thường-luật và bị can vào các việc trộm cắp lừa đảo. Trong việc mưu hại quan đại-sứ nước Hoa kỳ ở Paris mới rồi người ấy cũng bị nghi. Người Ý khai rằng vẫn nhờ về đảng Vô-chánh-phủ tự cấp cho để lấy cái ăn. Nguyên đảng Vô-chánh-phủ có cử người ấy giết ông Léon Daudet, nhưng không làm được ông Daudet, nên mới giết ông Marius Plateau.

Việc trú-binh tại nước Đức

Không đâu thợ thuyền đại loại đình-công cả. Còn việc đình-công phát hiện ra một vài nơi, thì cái phong-trào cũng không có lan rộng ra nữa. Tại Duisbourg người Bỉ có bắt viên xã-trưởng để tòa án binh sẽ xét án.

Viên giám-đốc ty Tài-chánh ở Trèves, và viên giám-đốc dự-khuyết cũng bị bắt về tội không tuân lệnh của Đồng-minh thượng-hội-đồng.

Những viên chức trong các sở điện-báo và điện-thoại không chịu làm việc cho Đồng-minh, thì bộ Công-binh nước Pháp đã đặt thêm các viên chức nước Pháp vào để làm việc.

Dân sự trong hạt Rhur vẫn yên-tĩnh. Trong hai mỏ Recklinghausen và Hoslerschachl làm việc như thường.

Một viên giám-đốc thương chính, nhiều viên kiểm-duyệt thương-chính ở Dunkerque đã tới hạt Rhur.

Ngày hôm thứ hai có một người bắn vào một viên tướng Hoa-kỳ gần chỗ đại-binh của các đạo quân Bỉ, rồi chạy trốn mất không bắt được. Viên tướng nước Hoa-kỳ không việc gì cả.

Chánh-phủ nước Bỉ đã cử một bọn quan thương chánh nữa đến hạt Rhur.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đồng-Á

Sáng hôm thứ ba, tiền ban coi về địa hạt và bình-vụ đã hội-nghị, do Lord Curzon chủ-tọa. Sau khi hội-đồng bàn về cái vấn-đề Mossoul xong, thì M. Bompart là đại-biểu nước Pháp có công bố rằng Ismet Pacha không có nói gì đến cái vấn đề Syrie cả, như vậy đủ hiểu phái bộ nước Thổ cho rằng cái vấn đề ấy đã xong-giới đất Syrie đã ấn định trong hòa-ước Angora rồi. Ông có nói: Cuộc hội nghị Lausanne đã thành-công, vậy ai ta nên ghi lấy việc ấy.

Việc nước Áo

Báo *Le Temps* có nói: cuộc trái khoán của nước Áo có lợi quả-bảo lắm cho là vấn đề quan trọng nhất trong các vấn đề của tòa Tri-sự hội Vạn quốc sẽ xét trong kỳ hội nghị nay mai. Dư luận ở kinh đô lấy làm lưu-tâm về cái vấn đề ấy lắm. Viện thượng Seipel nước Áo cũng sẽ đến dự kỳ hội-đồng, ông sẽ trình bày các điều khoản sẽ thi-hành để ta-phục lại nền tài-chánh và nền kinh-tế nước Áo.

Nước Anh đối với việc trú binh trong hạt Rhur

Báo *Times* có nói: Nước Anh không có bánh xe nước. Đức trong việc trú-binh ở hạt Rhur mà nước Hoa-kỳ xem chừng cũng không đồng-ý.

Nước Ý đối với việc trú-binh trong hạt Rhur

Báo *Le Temps* có nói chánh-phủ nước Ý vẫn hết sức nâng người việc đền tin nhậm. Trong những người đến tin nhậm ấy, có người về đảng phản đối chánh-phủ sở người cái mục đích chỉ là muốn đoạn lợi dẫn cơ mà thôi. Chánh phủ nước Ý có công bố rằng: Sau khi nước Anh không biểu đồng tình với M. Mussolini mà khởi nghị những điều khoản không sao ưng thuận được lý, thì cái thế tất nhiên là phải đem quân đóng ở hạt Rhur. và về việc ấy chánh-phủ nước Ý cũng biểu đồng tình với chánh-phủ nước Pháp, mà vẫn giữ đúng như các điều khoản trong tờ hòa-nghị Versailles cho nước Đức khỏi bảo rằng Đồng-minh trái tờ hòa nghị.

Cái tang quan Toàn-quyền Maurice Long

Các quan đại-biểu các Chánh-phủ ngoại-quốc đều gởi giấy chia buồn với Đông-pháp một cách rất cảm-động.

Quan Lãnh-sự Anh tại Saigon có điện ra quan quyền Toàn-quyền như sau này:

« Tôi xin tỏ cùng quan lớn tấm lòng rất thương xót và chia buồn với quan lớn về cái tang của Đông-pháp »

Quan Lãnh-sự Nhật tại Haiphong có điện như sau này:

« Tôi xin ngài nhận lấy những lời chia buồn rất thành-thực của tôi về cái tang đau đớn của quan Toàn-quyền Long, và tỏ lòng trân-trọng thân ái với Long phu-nhân và bảo quyến cùng các quan trong sở Chính-phủ, tôi nắng dự một phần vào cái tang lớn này ».

Các nhân dân Pháp trú ngụ ở ngoại quốc cũng rất cảm động về cái tin quan Toàn-quyền Long. Các quan sứ-thần Pháp tại Bắc-kinh, Bangkok, Tokio, các quan Lãnh-sự Pháp tại Manille, Vân-nam phủ, Quảng-đông đều thay mặt dân sự Pháp ở nước ấy gởi những bức điện-tín rất đau đớn chia buồn cùng quan quyền Toàn-quyền.

Ngày hôm thứ hai có một người bắn vào một viên tướng Hoa-kỳ gần chỗ đại-binh các đạo quân Bỉ, rồi chạy trốn mất không bắt được. Viên tướng nước Hoa-kỳ không việc gì cả.

Chánh-phủ nước Bỉ đã cử một bọn quan thương chánh nữa đến hạt Rhur.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đồng-Á

Sáng hôm thứ ba, tiền ban coi về địa hạt và bình-vụ đã hội-nghị, do Lord Curzon chủ-tọa. Sau khi hội-đồng bàn về cái vấn-đề Mossoul xong, thì M. Bompart là đại-biểu nước Pháp có công bố rằng Ismet Pacha không có nói gì đến cái vấn đề Syrie cả, như vậy đủ hiểu phái bộ nước Thổ cho rằng cái vấn đề ấy đã xong-giới đất Syrie đã ấn định trong hòa-ước Angora rồi. Ông có nói: Cuộc hội nghị Lausanne đã thành-công, vậy ai ta nên ghi lấy việc ấy.

Việc nước Áo

Báo *Le Temps* có nói: cuộc trái khoán của nước Áo có lợi quả-bảo lắm cho là vấn đề quan trọng nhất trong các vấn đề của tòa Tri-sự hội Vạn quốc sẽ xét trong kỳ hội nghị nay mai. Dư luận ở kinh đô lấy làm lưu-tâm về cái vấn đề ấy lắm. Viện thượng Seipel nước Áo cũng sẽ đến dự kỳ hội-đồng, ông sẽ trình bày các điều khoản sẽ thi-hành để ta-phục lại nền tài-chánh và nền kinh-tế nước Áo.

Nước Anh đối với việc trú binh trong hạt Rhur

Báo *Times* có nói: Nước Anh không có bánh xe nước. Đức trong việc trú-binh ở hạt Rhur mà nước Hoa-kỳ xem chừng cũng không đồng-ý.

Nước Ý đối với việc trú-binh trong hạt Rhur

Báo *Le Temps* có nói chánh-phủ nước Ý vẫn hết sức nâng người việc đền tin nhậm. Trong những người đến tin nhậm ấy, có người về đảng phản đối chánh-phủ sở người cái mục đích chỉ là muốn đoạn lợi dẫn cơ mà thôi. Chánh phủ nước Ý có công bố rằng: Sau khi nước Anh không biểu đồng tình với M. Mussolini mà khởi nghị những điều khoản không sao ưng thuận được lý, thì cái thế tất nhiên là phải đem quân đóng ở hạt Rhur. và về việc ấy chánh-phủ nước Ý cũng biểu đồng tình với chánh-phủ nước Pháp, mà vẫn giữ đúng như các điều khoản trong tờ hòa-nghị Versailles cho nước Đức khỏi bảo rằng Đồng-minh trái tờ hòa nghị.

Bài ca Âu-trí-viên

XXXVIII

Mừng nay vận mở năm chân,
Quanh-co khắp mặt địa-cầu liền thông.
Đông-dương một giải mênh-mông,
Mưa Âu gió Mỹ trập trùng đua sang.
Lòng trời muốn mở Viễm-hang.
Văn-minh tô điểm giống vàng thêm xuân.

Rung cây đủ lộc mấy lần,
Gốc Hồng mạy mật địa-cầu liền thông.
Trong khi muôn nước tranh hùng,
Khéo khôn ai cũng nức lòng đánh đua.
Tranh tiên đều ngựa chen đua.
Rõ ràng mạnh được yếu thua cũng thường.

Khen ai thần thức gan vàng,
Hết lòng bảo chủng lo đàng thực dân.
Rủ tay mở rộng vườn xuân.
Giống Hồng vun tưới trong tuần còn non.

Khắp thành thị đến hương-thôn,
Mở vườn Âu-trí nuôi con cái nhà.
Nào người không mẹ không cha,
Nào người nghèo đói vẫn là con chung.
Góp nhau kẻ của người công,
Cũng tay tế-độ cứu lòng cứu-sanh.
Bảo nhi theo lối văn-minh
Đặt người nuôi-nắng giữ-gìn chẳng sai
Khi ấu ngộ, lúc đau chơi,
Đêm ngày đều thấy có người chăm lo.
Gốc Hồng ra sức điểm tô,
Hoa xanh quả đẹp học trò về sau.
Công trình nào xiết kể đâu,
Cái ơn bồi-bổ dài lâu muôn đời.
Anh em Âu-trí ta ơi,
Trông cây ăn quả ơn người chớ quên.
Mai sau đến lúc trưởng thành,
Ơn nầy ta phải báo đền mới hay
Muốn cho trả chút lòng người,
Nhọ công ai cũng ngợi khen giàng cùng.
Một là giữ lấy giống dòng,
Yêu nhau ta chớ sinh lòng gớt nhau.
Giữ thân trọng chốn Giao-châu,
Con nhà Hồng Lạc phải đâu khác loài
Văn-minh thì giống nhà ai,
Dầu rằng liệt chẳng cũng người nhà ta
Đã rằng vững mực tiêu chuẩn,
Hai mươi lăm triệu con nhà nhà yên.
Khác loài ai dễ nâng nâng,
Mẹ già con vịt ra chiều mía mai.
Đua nhau trong chốn vũ-đài,
Hiệp quần ta phải liên hài sao đây.
Gốc Hồng chớ để lung lay,
Có công bồ đắp có ngày thêm tươi.
Hai là gánh lấy việc đời,
Sĩ hồng công cộ mỗi người chia nhau.
Văn-minh những điều khoán khoát đâu đây,
Phải tìm thiệt nghiệp chớ cầu hư văn.
Nghề hay chiếm lấy một phần,
Cái thân hữu dụng là thân tốt đời.
Hay ra chẳng trọn vẹn người,
Đổi loài vẫn nhược ra loài văn-minh.
Vậy vẫng trong đám cạnh tranh,
Sao cho khỏi tiếng hư sinh mới là.
Cái đường tấn bộ lần qua,
Liệt-cường chen đấu con nhà Lạc-long
Vườn Hồng vun tưới có công,
Còn nhiều mươi tía ngàn bông về sau.
Đối lời ta nhắn-nhủ nhau,
Uốn mầng phải nắn lúc đầu còn non.
Muốn người một tấm lòng son,
Góp công bồi bổ đất hèn quốc dân.
Non sông chia lấy nợ nần,
Giải trai ai cũng một phần như ai.
Lập vườn nhớ nỗi gió ơi người,
Sửa sang ta phải một vài gắng công.
Chung nhau tô lại điểm hồng,
Kẻ vun gốc Lý người trồng cây Lê.
Tháng ngày nắng dạy mưa che,
Hóa phân tưới nước trăm bề chăm nom.

Hoa may trái cũng thơm tho,
Mưa hòa gió thuận thêm đầy vườn.
Đông qua xuân lại mấy lần,
Hết ngày vàng đá đến tuần tới mươi.
Ấy là ta được ơn người trồng cây.
Bảy giờ là hãy thơ ngây,
Ta đâu là hỏa chẳng hay ta chờ.
Rồi ra khôn lớn bảo người,
Con ta ta nhớ những lời hôm nay.
Khuyên ai đừng nỡ sai lầy,

Tin Trung-hoa

Ngày 16 Janvier 1923

Hương cảng đặc điện

Đông-giang quân đội đến tới Bắc-giang, chẳng bao lâu sẽ có kịch-chiến. Quảng-châu phát sinh ba phái tạo-đạn. Quân Vân-nam tiến đánh Hà-khẩu

Tranh nhau nghị-trưởng

Tham-nghị viện quyết tuyển nghị-trưởng. Vương-gia Tuyên nhân thấy lòng Hội các của Trương-thiện-Tăng chưa vững, không muốn dự vào, mới định cổ sức để tranh nghị-trưởng

Nhưng đảng Dương-vinh-Thái đã chiếm ưu-thế, đảng Vương gia-Tương đang vận động phá hoại.

Một việc đáng mừng cho nghề nông nước ta

Ngày từ mấy tháng đầu về cuộc Âu-chiến mới rồi, nhân tìm mi làm bánh ở bên Pháp không đủ dùng, phiền nhà đã bàn đến việc được nhiều

Bảo-tồn Không-học

Dịch năm Luận-ngữ

(Tiếp theo)

Loại thứ XIV

Luận người

401. Tử viết: Khả đồ công hạo, vi

(Xem trong bộ Tứ thư chính văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 2)

DỊCH NGHĨA. — *Đức Không-tử nói: Cái đàn sắt của trò Do gảy có tiếng sát phạt, làm sao gảy ở cửa ta. Học-trò vì thế không kính ông Tử-Lộ. Ngài lại bảo rằng: Trò Do học đã tới*

Đường Hanoi đi Phủ-lý. — Từ ngày 27 này trở đi, trong 15 ngày, đường Hanoi đi Phủ-lý sẽ chữa ở kilomètres 24. Vậy qua đó thì phải đi thong thả và đi sang bên đường đối với đường xe lửa.

Việc quỹ binh và mộ binh ở các tỉnh. — Bộ vừa đi thấy Hội-đồng

phân-Tèo do Bắc-định về Bắc-kinh. Các viên vẫn không quyết định ra sao cả. Tòa Nội-các của Trương-thiệu-Tăng hình-thế chưa vững.

Tin Lê-nguyên-Hồng

Lê-nguyên-Hồng quyết định đi lịch giảo cho Trương-thiệu-Tăng tổ-chức Nội-các. Vương-chính-Đình đến tòa Quốc-vụ đệ trình thảo mạnh-lệnh độ sang cho Lê-nguyên-Hồng.

Tin Thi triệu Cơ

Thi-triệu-Cơ vào yết-kiến Lê-nguyên Hồng, tỏ ý không chịu nhận chức ngoại-giao Công-trưởng, cứ xin làm chức sứ-thần tại Mỹ như trước.

Tin Cao lãng-Uất

Cao-lãng-Uất đối với tòa Nội-các Trương-thiệu-Tăng ra ý quyết tuyệt và đối với Lê-nguyên-Hồng cũng ra ý bất-mãn, sắp phát điện để thanh-minh về việc ấy.

Do thực dân Pháp đã cướp đoạt Huyền Trân Công Chúa [illegible]

Đuổi Trần-quỳnh-Minh

Người Việt-đông ở tại Bắc-kinh tiếp được tin đích thực rằng quân Vân-nam và Quảng-tây đã chiếm-lĩnh được Ngô-châu, mới họp nhau tại Việt-đông hội-quán để tiên điện khu-trục Trần-quỳnh Minh.

Phó nghị-trưởng

Tiêu-địch-Đường đã có hi-vọng sẽ được làm thành-nghị-viện phó nghị-trưởng.

Tôn tổng-thống

Phúc-châu điện rằng: thảo-tặc-quân trong mấy ngày nay đã vào chúc mừng Tôn tổng-thống, và xin mau mau trở về Việt-đông để khu-trục Trần quỳnh-Minh.

Cuộc điều-tra về tục-ngữ phương-ngôn để giúp làm một bộ Việt-âm tự-điển

Lời bá-cáo của hội Khai-Trí-Tiến-Đức

Hội « Khai-trí Tiến-đức » mới lập một ban Văn-học định chủ-trương soạn một bộ tự-điển tiếng Annam.

Việc ấy là một việc cần, vì tiếng ta xưa nay chưa có tự-điển bao giờ. Người mình xưa kia học chữ tàu, ngày nay học chữ tây, tiếng nước người có lẽ thông hơn tiếng nước mình. Ngày nay phàm người tri-thức trong nước đã hiểu rằng quốc-âm chính là quốc-túy, và nghĩa-vụ người Việt-Nam là phải gin-giữ lấy cái tiếng nói của ông cha mấy mươi đời để lại. Muốn gin-giữ phải sưu-tập lấy, muốn sưu-tập phải tra hỏi khắp mọi nơi, mà biên-chép lấy cho hết.

Việc ấy không phải là một người hay là một hội làm được, phải nhờ cả quốc-dân giúp vào mới thành công. Vì tiếng quốc-âm của ta không phải ở người học-thức mới biết nhiều, chính là ở chốn dân-gian, ở nơi thôn-giã, ở cửa miệng các ông già bà cả, các con trẻ nhà quê, nói tóm lại là ở những câu tục-ngữ phong-rao vậy.

Vậy trước khi khởi-công làm tự-điển phải điều-tra và thu-nhặt lấy những tiếng nói câu nói trong dân-gian, như trước khi dựng cái nhà phải kiếm cho đủ vật-liệu vậy. Những phương-ngôn tục ngữ, lý hạng ca-rao, tức là vật-liệu cho bộ « Việt-âm tự-điển » sau này vậy.

Hội chúng tôi khởi-xướng ra việc làm tự-điển, trước nhất phải điều-tra về tiếng nói trong nước. Việc điều-tra ấy tất phải nhờ đến hết cả các người có bụng với quốc-âm ở trong nước, bất-cứ trong Nam ngoài Bắc.

Vậy nên có lời bá-cáo với hải-nội-chư-quân-tử xin các ngài ra công giúp cho cái việc « bảo-tồn quốc-âm » đó.

Chúng tôi muốn nhờ các ngài mấy khoản như sau này :

1· Trừ những câu tục-ngữ ca-rao đã thông-thường lắm ai cũng biết, như : *Ăn quả nhớ kẻ trồng cây . . . . . Con có lớn lội bờ ao, ư. ư.* các ngài có biết câu nào hoặc riêng cho vùng ngài ở, hoặc các ngài cho là lạ là hay và ít người biết, thì xin làm ơn sao gửi về cho ;

2· Những câu tục-ngữ ca-rao thường người ta hay dùng lắm, hay là hiểu sai nghĩa, mà các ngài biết gốc-tích, xin thích rõ ra cho ;

3· Những tiếng thành-ngữ, những câu nói lối, nói bóng, nói lóng, nói đố, cũng biết thảy những cách nói thông-tục, các ngài sở-biết, xin biên lấy và gửi về cho (nếu biết rõ là cách nói riêng của một vùng nào xứ nào thì lại càng hay lắm) ;

4· Những câu hát : hát đu em, hát giã gạo, hát cấy lúa, hát đò-đưa, hát kéo gỗ, cùng *đại-để* những câu hát của các nghề-nghiệp mà có bỏ-ích cho sự nghiên-cứu về ngôn-ngữ ta, xin các ngài biết hoặc hỏi được câu nào cũng sao mà gửi về cho ;

5· Những tiếng chuyên-môn của các nghề (thợ mộc, thợ nề, thợ chạm, thợ đúc, thợ nung, thợ dệt, v. v.), như tên các kiểu đồ, tên các khi-cụ, cùng đại-để tên riêng tiếng riêng về các nghề-nghiệp, xin các ngài tra hỏi rõi phân loại-mục và kê tường thích rõ ra cho, thì-dụ như tiếng nhà đó thế nào là *cây* là *bát* ; tiếng thợ mộc thế nào là *cưa* là *me* v. v...

Cuộc điều-tra này là thuộc về những tiếng thuần quốc-âm mà thôi, những tiếng ở chữ nho ra thì không dám phiền các ngài, vì đã có sách-vở có thể tra-cứu được.

Chúng tôi thiết-nghĩ rằng việc làm tự-điển tiếng ta khó không phải ở những tiếng mượn ở chữ tàu, có thể tìm trong « Từ-nguyên », « Vận-phủ » của Tàu được, mà khó nhất là ở những tiếng nôm giống của ta, chỉ bằng ở khẩu truyền mà thôi, thật là « Vô-sư vô-sách ». Nếu không kịp mà sưu-tập lấy ở những người già cả trong dân-gian thời có một ngày các cụ mất đi đi hết, không biết tra hỏi ở đâu. Hiện bây giờ có nhiều tiếng ta thường dùng mà không biết rõ gốc-tích thế nào. Thì-dụ như tiếng *phân-vua* (có người nói là *phân-vơ*), ai cũng dùng, ai cũng hiểu nghĩa thường là « viện người làm chứng cho mình », nhưng tiếng *phân-vua* ấy ở đâu ra, nguyên-do thế nào, chưa thấy ai giải được rõ. Bây giờ muốn làm một bộ « Việt-âm tự-điển » cho xứng đáng thì mỗi chữ mỗi tiếng, không những phải thích nghĩa thường ai cũng biết, mà lại phải cứu cho ra cái nguyên-do chữ ấy thế nào.

Việc ấy việc công-ích, và lại có quan-hệ đến cái nghĩa « bảo tồn quốc-túy » là trách-nhiệm chung của cả quốc-dân. Hội chúng tôi mong rằng các bậc quân-tử trong nước sẽ vui lòng giúp cho làm được thành công.

Bản-hội đã cử Tổng-thư-ký hội là ông Phạm-Quỳnh, chủ-bút « Nam-phong tạp-chí », để thay ban Văn-học thu-nhận các giấy-má về cuộc điều-tra này. Vậy xin các ngài có thơ-từ gì hay hỏi han gì, cứ viết thẳng cho ông Phạm-Quỳnh, ở nhà hội Khai-trí tiến-Đức, Hanoi.

Ngài nào có bụng giúp, hoặc có phí tổn về việc điều-tra, việc biên-chép, việc gửi giấy, xin cứ cho biết, bản-hội xin chịu. Bản-hội lại đương nghĩ đặt thưởng cho những tập nào có nhiều câu hay và *cóp-nhặt* có công-phu nhất.

Khai-trí Tiến-đức hội kính-cáo

Thế-giới tân-văn

Một cách trừ muỗi

Mới rồi M. Bouvier có trần-thuyết tại Cách-trí hàn-lâm viện về công việc ông Legendre trong sự dùng chim sẻ để trừ muỗi.

Cứ như ý ông Legendre, thì ở đâu có nhiều chim sẻ, tự khắc ở đấy ít muỗi.

Nói thế có người tưởng ngay rằng chim sẻ ăn muỗi, nên hết muỗi đi chăng.

Không ! Không phải thế, nhưng chính lại là muỗi ăn chim sẻ, chứ không phải chim ăn muỗi đâu.

Nhiều lần M. Legendre đã lấy mấn toàn muỗi mà thí nghiệm thì thấy trong ấy mấn chim sẻ nhiều hơn mấn các loài khác thì ra trong các loài vật ở thế-gian muỗi ưa đốt chim sẻ hơn cả. Vậy thì ở đâu chim sẻ nhiều thì muỗi sẽ bỏ người mà đốt chim sẻ.

Cái cách này đem thí nghiệm thường cũng chẳng tốn kém gì mấy, ta thử thí nghiệm xem có công hiệu không? Nếu cái cách giản-dị ấy dùng được công hiệu, mà bấy nay người mình ở một xứ lắm muỗi mà không biết, cứ chịu để cho giống ấy hành tội, há chẳng phải khờ lắm ru !

DỊCH NGHĨA. - Đức Khổng-tử nói : Người mà có lòng ham học, cho là học được, mà sắc học chưa thâm, chưa cho là đã đến đạo được ; học mà có chí mến đạo, cho là đã đến đạo được, mà tu-đức chưa tới, chưa cho là đã đứng vững được ; học mà bỏ hết tu-đức, cho là đã đứng vững được, mà trung-đúng là khó, chưa cho là đã hành quyền được.

402. Tử viết : Tiên-tiến ư lễ nhạc giã-nhân dã ; hậu tiến ư lễ nhạc quân-tử dã. Như dụng chi tắc ngô tông tiên tiến.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 1)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Người đời bây giờ thường bảo những bậc tiền tiến làm lễ nhạc là quê-mùa phác-lậu, giã-nhân vậy, những bậc hậu tiến làm lễ nhạc là văn-vẻ tốt đẹp, quân-tử vậy. Nhưng theo ý ta, nếu ta có dùng lễ nhạc thì ta theo bậc tiền-tiến là văn chất đắc-trung hơn.

403. Tử viết : Hiếu tai Mẫn-tử-khiên, nhân bất gián ư kỳ phụ mẫu côn đệ chi ngôn.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 1)

DỊCH NGHĨA Đức Khổng-tử nói Mẫn-tử-Khiên thật là hiếu thay! Cha me anh em trong nhà khen là hiếu mà người ngoài cũng không ai nói khác nết hiếu được người ta tin như thế. (Ông Tử-Khiên mồ-côi me sớm ; cha lấy người vợ sau sinh hai con nữa ; người gì ghẻ xử tệ với ông Tử-Khiên, trời rét cho mặc áo bông lau ; cha hay được, muốn đuổi người vợ ; ông Tử-Khiên xin với cha rằng : me còn chi mới con chịu rét ; me đi thì ba con cùng bị nheo-nhóc, người gì ghẻ được khỏi đuổi, từ khi ấy đối ông Tử-Khiên cũng như con đẻ, thành là từ mẫu)

404. Nam-Dung tam phục Bạch-khuê. Khổng-tử dĩ kỳ huynh chi tử thê chi.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 2)

DỊCH NGHĨA — Ông Nam-Dung đọc đi đọc lại thơ Bạch-khuê tôi ba lần. (Thơ Bạch-khuê nói ý ngợi ca tài phẩm nên cần-thận lời nói). Đức Khổng-tử khen là người biết cẩn ngôn tu hạnh, nên đem con gái nhà anh mà gả cho.

405. Mẫn-tử thị thắc ngân ngân như dã Tử-Lộ hàng hàng như dã. Nhiễm-Hữu Tử-Công khản khản như dã. Tử lạc. Nhược Do dã bất đắc kỳ tử nhiên.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 2)

DỊCH NGHĨA. Đức Khổng-tử dạy học, các học-trò ngồi hầu bên, ông Mẫn-tử thì có dáng hòa vui, ông Tử-Lộ thì có dáng mạnh tợn, ông Nhiễm-hữu ông Tử-Công thì có dáng cương-trực ; ngài thấy được nhiều học-trò giỏi mà trong lòng lấy làm vui. Ngài có răn ông tử-Lộ rằng : Như trò Do mạnh tợn quá, e rồi có lẽ bất đắc kỳ-tử.

406. Lỗ-nhân Trường-phủ. Mẫn-tử-Khiên viết : Nhưng cứu quán như chi hà, hà tất cải tác. Tử viết : Phù nhân bất ngôn, ngôn tất hữu trúng.

(Xem trong bộ Tử-thư chính văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tiên-tiến tờ 2)

DỊCH NGHĨA. — Người nước Lỗ làm lại kho trường-phủ (là cất nhà kho để chứa của-cải lương thực nhà nước). Ông Mẫn-tử-Khiên nói : Cứ để như cũ thì có làm sao mà cần gì phải làm lại. Đức Khổng-tử khen ông Tử-Khiên rằng : Người ấy bình-nhật không hay nói cản, đã nói ra điều gì tất có trúng lý.

407. Tử viết : Do chi sắt hề vi ư Khâu chi môn. Môn-nhân bất kính Tử-lộ. Tử viết : Do đã thăng đường hỹ, vi nhập ư thất đã.

(Còn nữa)

D. B. T.

HÀI ĐÀM

Phép đương-gian còn bị hơn phép âm phủ

Một bác thợ mũ mắc bệnh thiên-thời. Lúc quan-ôn sắp bắt về Âm, bác thợ mũ đâm liều, bỏ lý sự cứu chơi vài câu đề có chết cũng thỏa vong linh. Bác bèn rỏi quan-ôn :

« Ấn ! các quan đã có phép muốn bắt ai là người ấy phải chết, thì sao không biết phép làm lấy vàng bạc mà tiêu, lại còn phải nhờ đến tay thằng thợ mũ kêu nay mới có tiền tiêu kia chứ ? »

Quan-ôn giật mình, bèn hỏi :

— Mày làm tiền cho chúng ta tiêu ?

— Vâng, những vàng bạc ở dưới Âm tiêu là do ngay ở trên tôi làm ra cả. Các quan có hàng ngàn, hàng mở là cũng nhờ tôi đó !

Các quan-ôn ông nào cũng nhờn-nhơ, nhởn-nhác, rồi bảo thằng nhan :

— « Ta phải thả thằng cha này ra mới được, kẻo bắt nó, rồi không có tiền tiêu thì khổ ! ». Nói xong, bèn thả cho bác thợ mũ rồi vừa đi vừa phàn-nàn với nhau rằng :

« Mình đã tưởng phép dưới Âm cầu mình là giỏi mà ra phép trên trần chúng nó lại có lẽ giỏi hơn. Ai ngờ chúng mình đã lục tri thần thông mà còn phải nhờ đến một anh thợ mũ ! Hèn thật ! Hèn thật ! »

Yên-sơn

Tin Nam-kỳ

Bọn cướp văn-minh Chúng có súng lục lại có ô-tô.

Đêm 23 Janvier đọng ngày 24 vào lúc 1 giờ sáng có một bọn cướp chừng 15 đứa có súng dài và súng lục đi hai chiếc xe ô-tô đến cướp tại làng Thanh-giã gần Mỹ-tho Khi cướp xong, hàng hóa chất lên ô-tô rồi thì chúng đi về phía Chợ-lớn. Số một thám Saigon và Chợ-lớn được tin quan chủ tỉnh Mỹ tho báo thì tức khắc cắt bốn viên thanh-tra mật-thám cũng đi ô-tô vậy bắt.

Xe bọn cướp đi đến làng An-phú-tây thì vừa gặp xe mật-thám đến, hai bên cùng bắn súng cả. Một viên thanh-tra bị đạn ở mũi và một viên ở cánh tay. Bọn cướp phải một đứa bị thương ở cẳng và bọn tên vận máy ô-tô cản chúng cũng phải bắt cả.

Nhảy xe-lửa tế, bị nghiền mất cẳng

Một người tên là Chi đi xe-lửa ở Chợ-lớn ra Saigon, đến ga Cầu ông Lãnh, xe chưa dừng hẳn đã xuống, tế nhào bị bánh xe nghiền mất cả hai ống chân Đem về nhà thương được một lúc thì chết.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 25 Janvier này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 08

Hội-giá quốc-trái. — 3 /. 58.80 — 4 /. 1918.60.75. — 5 /. 1915 1916 75.45. — 5 /. 1920 87.15. — 6 /. 1920 87.15.

Đại lễ tại Nhà-thờ. — Bản-báo nhắc lại rằng đến sáng mai hồi 8 giờ 30 là lúc linh-cữu quan Toàn-quyền Long ở Colombo rước xuống tàu đem về quê quán thì tại Nhà-thờ Hanoi sẽ làm một lễ rất trọng-thể, có quan Toàn-quyền và các vị đại hiền đến dự. Vậy các nhà thân-hào và các đại biểu các hội ta nên đến thì lễ cả thể lộng lẫy điều một vị chân-tế rất nhà tôn trọng.

Quan Thống-sứ đãi tiệc. — Sáng hôm nay, quan Thống-sứ có đãi tiệc quan lãnh-sự Bodard tỉnh Vân-nam, quan Khâm-sứ Bouc xứ Ai-lao và có mời mấy quan đại-biểu cùng các quí phu-nhân đến dự.

Muốn bán :

Một con ngựa con độ hơn ba tuổi. Một cái xe đàn bà. Một bộ sa-lông bằng mây. Một bộ bàn ghế bày buồng ăn. Hai bộ bày kiểng nguồi. Và các thứ đồ vật nữa. Hỏi tại : Quan Trung-úy *Fabre*, Pavillon 0.14 Rue Maréchal Joffre.

3522

Ngoại Học chính. — M. Ng-văn-Phạo, giáo-học phụ-tá tại trường Kỹ-nghệ Cao-bằng phải cách chức kể từ ngày 31 Janvier 1923.

M. Ng qui-Toản, giáo-học hạng ba thuyên về Trường-sơn nghỉ thêm một tháng nữa lĩnh nửa lương, kể từ ngày 4 Février 1923.

M. Tạ-đức-Khải có bằng Sơ-học cho bắc thợ mộ giáo tập sự.

M. Trịnh-v-Doanh, có bằng Sơ-học được bổ tập giáo phụ tá tại huyện Việt-yên (Bắc-giang) được thăng trợ-giáo tập sự và đổi đi trường Thu sơn ở huyện Hiệp-hòa.

Trường Nữ Sư-phạm. — Cô Lê-thị-Bé, học-sinh năm thứ ba tại trường Nữ Sư-phạm nay phải thải-hồi. Cô An-thị-ký được thay làm học-sinh ân thưởng. Cái tiền học-phí của cô Lê-thị-Bé được từ trước đến giờ cộng là 200 p., vậy số tiền ấy sẽ đòi lại cô ấy cùng bà mẹ là Trần thị-Thanh phải trách-nhiệm.

LẠI VỀ PHỐ CŨ

Báo-hiệu vì sự tu tạo nên tạm mở tủ sắt số nhà 17, phố hàng Giấy. Nay việc công-tác đã thành, từ 1er Février này, bản-hiệu lại thuyên về ở phố Cầu-gỗ (Rue du Pont en Bois) số 85 và 86.

Các quý-khách có phiếu Quốc-trái muốn bán hay là có thư-từ giao thiệp với Bản-hiệu xin cứ viết và đẩy xe lắm.

ĐỒNG-KHÊ, LÊ-ĐÌNH-CẢNH
86, 88, Rue du Pont en Bois, Hanoi
Cần-bạch

Việt-Nam Thanh-niên-hội. — Đến chủ nhật 28 Janvier này, hội V. N. Th. N. có cuộc du-lịch đồng-quãn ở trường Viễn-đông Bác-cổ, M Monet đề sửa soạn và điều-đình với quan đốc trường Bác-cổ là M Finot, nhất là lòng tốt giúp đỡ, hôm ấy ngài sẽ báo các ông đốc coi các cổ đề đến chỉ dẫn cho người xem được hiểu biết rõ ràng.

Thật là một cuộc du lịch rất ích lợi và lại rất khỏi cỏ. Xin mời tất cả các quí vị hội-viên lại dự cuộc. Họp ở bội-quán đúng 8 giờ 45 phút buổi sáng hay là ở cửa trường Bác-cổ (phố Đồn thủy) đúng 9 giờ.

Việc này đã các-thính chung ở trên các báo-chương rồi, thì không có thư mời riêng từng người nữa.

H. V. N. Th. N. kính cáo.

Kham-dung các ấn-quán thơ-danh.

THÀNH PHỐ HANOI

Sổ bảo-cử

Quan Đốc-lý có lời bá-cáo để mọi người cùng biết rằng bảng các nhà mới thêm tên vào hoặc xóa tên đi về sổ dự-bảo năm 1922 đã yết tại tòa Đốc-lý, ngày 15 Janvier.

Các nhà dự-bảo còn được một hạn là hai mươi ngày nữa, để mà xin thêm tên vào hay xóa tên đi. Hạn hai mươi ngày ấy đến ngày 3 Février 1923 thì mãn. Đơn xin thêm tên hay xóa tên đi thì đưa tại Tòa Đốc-lý, (phòng trước-bạ sinh tử giá thủ).

Hanoi, ngày 16 Janvier 1923
Ký tên : MOUROUX

Ai có giấy quốc-trái bất cứ năm nào, hãy giấy trái-phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, châm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Quí-khách ai có thứ hàng gì ế không có chỗ bán, xin mời đến châm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua

Tiền trợ cấp. — Mme Trần-thị-Thos, quán làng Ninh-cường, huyện Trực-ninh (Nam-định) là vợ góa của người bếp khố xanh Phạm-v-Trong mất ngày 7 Janvier được lĩnh một số tiền trợ cấp là 25 đồng.

Tiền phụ cấp cối ngựa. — M. Lương-đay-i-Bang, *agent technique* ngạch Công-chính được lĩnh mỗi tháng 10 đồng phụ cấp cối ngựa trong

Về việc sưu thuế, vẫn rõ tình dân. Không biết đi bán, đi buôn đi kiếm học, chỉ lăng làm thợ mộc thợ nề đề lấy tiền. Chỉ bán gà bán lợn mới có tiền, hay bán thóc bán lẻ mới có bạc. Thế mà bạc lẻ đó 5, 3 chục, mỗi kỳ lại không nhiều lên trăm nghìn đồng, thì sự thương với quan trên, rặng lượng cho nhân dân. Nộp đến lần mấy kỳ, khoan hạn cho vài thứ. Làng nào nghèo thì cho đi phu đề trừ thuế, dân nào tùng quá thì cho đi làm công đề lấy tiền. Thuế vẫn đề, mà dân

xử đoán lời lẽ gì cho phân minh, cho nên chúng nó lợi cứ quen thói gian ngược mà làm sự bất lương khiến cho sự mậu dịch phải trở ngại mà nơi chợ An-cựu là một nơi càng ngày càng thêm phồn thịnh, dân an càng ngày càng đông đảo, hà phải đề các nghề nghiệp ấy một cách tự do được mãi ru.

Ước rằng quan sở tại xem xét đến

Cuộc thi vẽ kiểu nhà Hội-quán

Hội Bắc-kỳ Công-Thương Đồng-Nghiệp (chi hội Haiphong) định treo giải về kiểu nhà hội-quán.

Giải nhất. . . . . 50p.

Giải nhì. . . . . 30p.

祥和裕
YU-WO-TSEONG
Grands magasins de soieries
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48

Quà tết của hiệu Bào-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến; Bản-hiệu định hiến các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-ĐÀO-MI TỬU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưởi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi!

Kể từ ngày 15, cho đến hết ngày 30 tháng chạp ta thì hết hạn (từ 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ô, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

ngài nay đổi đi phủ Lý-nhân thay M. Ng-quang-Cơn mới mất.

Lời cám ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các cụ, các ông, các bà, các ông đồng sự cùng các bạn hữu đã tỏ lòng luyến ái gửi giấy chia buồn, cho đồ phúng viếng, cùng đi đưa đám phụ-quân, thân-phụ chúng tôi là :

M. PHẠM-GIA-ĐƯƠNG
Hưởng thọ 64 tuổi, ở phố hàng Quạt
hôm thứ bảy 20 Janvier 1923 tức là mồng 4 tháng chạp ta vừa rồi.

Trong khi tang gia bối rối, có điều gì sơ suất xin các ngài bỏ quá đi cho.

Vị-vong-nhân : Trịnh thị Hóa.
Cô tử : Phạm-v-Hoạt, thư ký tòa Khai khoáng, (Direction des mines).
Hôn tử : Trịnh-thị-Đan,
Nội tôn : Phạm-đắc-Lập, Phạm-tất-Đắc, Phạm thị-Ninh, Phạm-thị-Hợp.
Đồng gia quyến đẳng đồng bái tạ.

Ăn cắp gỗ. — Tên Ng-hữu-Nghi và Ng-đức-Ôn ở đầu phố Carreau rẽ sang đường Henri Rivière ăn cắp gỗ của một nhà thầu khoán tây đều phải bắt giải vào Tòa án

Con nhà ai ? — Người ta thấy một cái xác con trai chừng 2 tháng vứt ở ngõ Sầm-công.

Bị chó cắn. — Chiều hôm kia có một cậu học trò tên là Lương 15 tuổi nhà ở phố Lò-đúc bị một con chó ta cắn phải. Con chó ngờ là dại, nên đã phải đem vào sở Thú-y xét

VIỆC BẮC-KỲ

HÒA-BÌNH

Lễ tặng phong. — Quan tuần Đinh-công-Tr[ị]nh, nhân được Hoàng-ân phong tặng cho hai cụ-cố, độ đầu tháng này có làm lễ phần-hoàng tại qui quán. Lễ nghi trọng thể thế nào, bản-quán đã đăng trong số báo ngày 13 Janvier.

Nay xin lục đăng bài diễn-văn của các nhà kỳ-hào tổng Hòa-bình, châu Kỳ-sơn chúc mừng ngài trong buổi hôm ấy. Bài diễn-văn ấy như sau này :

Kính chúc Cụ lớn,

Chúng con là Thổ-lang, thổ-đạo tổng lý kỳ-mục xã Phương-lâm, Quynh lâm, Hòa-bình, Mông-hóa, Mai-thôn và Tùy-cổ, thuộc về tổng Hòa-bình, châu Kỳ-sơn. Nay cụ lớn ân mông Hoàng-thượng được tặng phong nhị đại, chúng con xin lấy chút lòng thiểng kính, một cách rất quý báu, để dâng lời chúc mừng cụ lớn.

Bẩm Cụ lớn :

Từ khi cụ lớn lên nhậm quyền thủ hiến tỉnh, lĩnh chức chánh lang quan. Đã làm bao nhiêu điều cho dân chúng con được ích lợi, đã làm bao nhiêu việc cho dân chúng con được nhờ. Mà tổng chúng con là tổng sở lại, dân chúng con là dân hoàn-thiểng, thì lại được nhờ ơn hồng ân trước hết thì lại được trông cậy hậu trạch hơn cả. Không phải bây giờ chúng con mới được trông cậy, ngay từ lúc trước, chúng con đã được ơn nhờ. Như hồi năm Duy tân thứ ba là năm 1909 trong tổng Hòa-bình có đứa cuồng dại ở làng Mông-hóa có tên giặc Kiêm. Nó xâm đoạt tình thiểng, nó quấy nhiễu dân sự.

Bấy giờ cụ lớn chưa lĩnh chức thủ-hiến Hòa-bình, đang làm Tri-châu Lương-sơn. Nhà nước bảo hộ đã biết cụ-lớn có đức kinh luân, quan Thống-sứ Bắc-kỳ cũng rõ đủ tài thao lược, cử đến đóng đồn ở làng Dềnh, để đánh giặc với quan binh. Đã đem tài thao lược ra truy thảo đứa giặc, lại lấy lòng nhân đức ra giữ gìn nhân dân. Không bao lâu đứa giặc phải quy đầu, chẳng mấy ngày phỉ cử phải thú thực. Dân con được ninh thiếp, tổng con được bình yên ; đến năm Duy-tân thứ năm, là năm 1911, cụ lớn lên lĩnh chức án-sát. Xét hỏi việc gì cũng ra thực sự đứa đích phạm tất phải thú tội, người lương dân không bị oan khiên.

Đến năm Khải-định thứ năm là năm 1920 cụ lớn lên lĩnh chức chánh-lang-quan, cầm quyền thủ-hiến tỉnh, đem lòng nhân từ như cha mẹ nuôi con, để cai trị dân, đem lòng quảng bác như quan lang coi dân, mà rằn bảo dân. Chỉ muốn cho dân phục trong lòng, không muốn cho người sợ ngoài mặt.

... định thứ 6 là năm 1921, mở thêm trường Hòa-bình. Năm Khải-định thứ 7 là năm 1922 lập ra trường Phương-lâm. Gọi dân đến diễn-thuyết, phải cho con đi học, gọi học trò đến dặn bảo, phải đi học cho siêng.

Nào sửa nhà văn-miếu, nào lập đền vọng-cung. Những công đức đã làm xong, sáng rực như bóng ao thấu hang sâu, những ân trạch đã thi ra, đằm thắm như mưa xuân nhuần cây cỏ.

Bút nào tả cho xiết, giấy nào viết cho cùng.

Nên chính-phủ đã tin cậy, đức Hoàng-thượng ta đã sủng yêu.

Nay được vinh dự này, được tặng phong này. Để sáng rõ đức Tiên-công, để vang lừng trong xứ bắc.

Chúng con mừng mừng, rỡ rỡ chẳng quản ngại đường xa. Tính ngày đêm 17 đem tán kiệu đến phụng nghinh, quên cả sự đêm rét, nghe đồng hồ 3 tiếng, mang cờ trống đến rước sắc. Lễ phẩm rất trọng thể, nghi trượng rất uy nghiêm.

Để dân con thấy những lễ phẩm rất long trọng, trong xứ này chưa có bao giờ. Để dân con xem những uy nghi rất quý báu, trong tỉnh ta chưa có ngày nào. Lại thêm phong cảnh bình hương dẫn mạch, lại sẵn có sơn thủy núi úp đằng sau.

Nên phúc trạch đã rồi rào, ân sâu cũng đằm thắm, để tương lĩnh đua tươi, cá Bùi thơm béo.

Vậy chúng con có mấy lời thô thiển, để biểu chút lòng thiểng, có mấy chữ nôm na, để thay lời kính chúc.

Nhân dịp này chúng con lại chúc mừng hồi đầu xuân năm nay, cụ nhạc-tử được phong kim biển tiết hạnh, cậu cả được hàm ấm thụ, cậu nhị công được bổ phó châu Lương-sơn, giai tế được hàn-lâm.

Để chúc mừng cụ lớn đã được công đức quang tiền, lại thêm có đức trạch gụ hậu.

Kính chúc cụ lớn vinh thăng vạn phúc. Hòa-bình vạn phúc.

VIỆC KINH-ĐÔ

Bọn kẻ cắp ở chợ An-cựu. — Bọn ăn cắp ở chợ nào cũng có, nhưng chúng nó biết sợ phép và nhứt là sợ người thị chợ. Nay có một bọn kẻ cắp ở chợ An-cựu mới thật là kỳ khôi, mà chúng nó rất ngang tàng chẳng biết sợ ai cả, tưởng nên nói ra đây để cho kẻ trừng trị chúng nó nên hết bản phận mình, để giữ cho yên sự cắp giật, thời mới khỏi làm ngăn trở sự thương-mại, nếu trong một nơi chợ búa mà cứ để những bọn gian tế nó cắp giật của người thời tương lai sự phồn thịnh cũng có lẽ vì đó mà giảm sắc.

Số là ở chợ ấy có một bọn quét chợ và xem sóc ngăn cấm những lũ ăn mày kẻ cắp thường làm thói phi vi, đáng lẽ là bọn ấy phải ngay thật tử tế thời bạn hàng mới trông nhờ cậy được, thế mà ai ngờ chúng nó đã không làm việc bổn phận chúng nó mà lại còn đi ăn cắp của người bán buôn như, vừa rồi chúng nó ăn cắp của người đàn bà bán hàng tấm mất ba cây lụa, nhưng chẳng may người ấy trông thấy đuổi theo bắt được thời chúng nó lại cãi chối rồi lại làm thói ngang tàng đem lụa ném xuống sông rồi toan hành hung ẩu đả cùng người đàn bà ấy. Vì thế mà người bán hàng phải đến kiện với người khán thị để trừng trị chúng nó, nhưng xem như tuồng chúng nó chẳng sợ hãi gì người khán thị, mà người khán thị cũng chẳng có

... quan phụ-mẫu đó vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Tiệc trà tại hội Trí-tân. Ngày 22 Janvier vừa rồi, vào hồi 5 giờ chiều, các hội viên hội Trí-tân có làm tiệc trà để hoan-nghênh quan Vương tứ Đại, vì ông nhân khâm phái ra xét mấy việc tại tỉnh này.

Quan Vương-tứ-Đại là người có công sáng lập ra hội này, nay nhân tới đây, hội nhớ công ơn của ngài, nên mượn chén trà để tỏ chút tình quyến luyến của đồng nhân trong hội. Khi tiệc ông Hưởng-lộ Bùi-tường-Lân là chánh chủ hội có đọc một bài đít-cua bằng quốc-văn để chúc mừng. Quan Vương-tứ-Đại, cũng đứng dậy đáp lại mấy lời thân ái và mong cho hội sẽ được phát đạt.

Hai thầy bói đánh nhau — Tại chợ tỉnh tuy không có phiên nhưng chẳng thiếu hàng gì, và thầy bói cũng không ít, buổi chiều hôm 22 Janvier có hai thầy bói ngồi gần nhau, đâu vì câu đoán của một thầy ra ý dèm pha thầy nọ, nên đã khẩu thiệt một hồi, song vì thầy nọ quá lời cho nên thầy kia phát khùng lên, lấy gậy mà gieo cho thầy kia mấy quẻ. Hai thầy đương ra tay đối địch, làm tan nát cả tráp cùng tiền quẻ lung tung, phang bậy phang bạ thế nào lại nhằm vào một bác quyền đương ngồi đâu đấy, nên bác kia tức mình ra tìm lính cầm mời cả lên bóp để xem số phận ra làm sao, sáng hôm sau ông Cầm nghe đâu đặt quẻ cho mỗi thầy, đâu tứ hào thì phải chứ không phải tám hào.

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương thọ đệ nhị đẳng Bắc đẩu bội tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port Said Ai cập Huế
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1$50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
GIẤY NÓI số 236
3018.

CYCLISTES!
Voulez-vous une machine **Robuste**
Légère
Elégante
Garantie?
La bicyclette J. B. LOUVET, entierement soudée à l'autogène. Roulements rectifiés, vous offre tous ces avantages.
EN VENTE CHEZ :
ANSTETT & Cie
Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG
NGUYỄN HỮU-THANG & ĐỖ ĐÌNH ĐẠT
45, Bd Doudard de Lagrée,
HANOI

Hàn số 80 phố Cầu đất,

HANOI : *ông hội trưởng Hội Chánh Nghiệp-Hội Grands Magasins Réunis Hanoi.*

NAM-ĐỊNH : *ông phó Hội-trưởng Trần-hữu-Phương, Thư-ký Nhà máy rượu.*

HONGAY : *ông Hội-trưởng Nguyễn công Trực, Thư-ký sở Than.*

VIỆTRÌ : *ông Hội-trưởng Nguyễn-thế-Long, Cie Yunnan,*

UÔNG-BÍ : *ông Hội trưởng Vũ bá-Lượng sở mỏ Than.*

THANH-HÓA : *ông Hội-trưởng Trần-thiện-Kế, sở Rượu,*

LAO-KAY : *ông Ủy-viên Nguyễn-văn-Khôi, chef gare Lahati,*

HẢI DƯƠNG : *ông Ủy-viên Tạ-đình-Thận, Nhà máy Rượu,*

NGHỆ-AN : *ông Ủy viên Đào đình phê-Phong, hiệu Đào-Phong-Đường,*

TOURANE : *ông Ủy-viên Ưng-Hạ, sở Fiard et Cie,*

SAIGON : *ông Ủy-viên Ng-văn-Thượng, Chủ-nhiệm Nam-kỳ kinh-tế báo.*

LỘC-NINH : *ông Ủy-viên Trần-khắc-Cần, Đồn-điền Cao-su.*

Để xem kiểu đất và ý-kiến của hội đã tạm phác. Hạn trong hai tháng cho đến ngày 15 Mars 1923 là cùng. Ai vẽ xong xin gửi thẳng về chi hội Haiphong. Ngày chấm kiểu sẽ định sau, và sẽ đăng báo.

Công-Thương Đồng-Nghiệp hội
(Chi Haiphong)

3521

XE Ô-TÔ

Xe máy êm lắm, chỉ trông thấy chạy mà không nghe tiếng máy chạy.

Xe ô-tô **MORS** *thứ mới chế, chạy 12 Mã-lực.*

Thứ xe này là thứ chính của nước Pháp chế ra đã lâu. Làm rất cẩn-thận, rất giản-dị. Đi xe này không phải chữa bao giờ. Không phải phiền bực bao giờ.

Có một cái xe ô-tô hiệu **MORS** *thì không bao giờ phải nhờ gì đến những nơi xưởng có chuyên-môn nữa.*

Qui-khách nào muốn tiện lợi thì nên mua xe ô-tô **MORS**.

Muốn thử cứ đến hiệu ông **ROGER GUIONEAUD** *ở Hanoi, phố hàng Gió (Boulevard Gia long) số nhà 30 mà thử.*

Cả Đông Pháp chỉ có hiệu ông được nhận bán thứ xe ấy thôi.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau khi mới biết là không được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày để có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

«Nhà Bào-thuốc Ed Montès có đồng hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.»

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

... trình để các ngài biết rằng : hàng bản hiệu chuyên chở các thứ hàng tàu như là : Gấm, vóc, nhiễu, đoạn thượng hải và các thứ kỳ cầu, v. v... có bán các thứ hàng Bắc kỳ như là : the, xuyến, lĩnh, lượt, băng, quế, v. v... và các thứ hàng Saigon như là : Xuyến, lãnh, trừu, cẩm châu, lương, v. v... Những hàng này bản hiệu bán buôn cả, ông bà nào buôn về để bán lại, hoặc mua nhiều về dùng thì bản hiệu mới bán, còn không bán lẻ từng đo, từng vuông, từng thước và không có échantillons nào cả. Qui khách ai có lòng chiếu cố thì gửi thư hỏi giá hàng, bản hiệu sẽ có catalogue khai giá các thứ hàng để gửi hầu các ngài cứ xem đó mà gửi thư mua.

Có nhiều hiệu khác mua nhiều của bản-hiệu đem về lại gói giấy hiệu khác vào, làm cho giảm giá trị nhiều của bản hiệu đi. Vậy ngài nào mua nhiều nên chú ý xem ở đầu gì có dấu son của bản hiệu đóng, ấy là nhiều chánh hiệu, còn như cái giấy gói bề ngoài thì không kể tới.

Nay mới có nhiều các thứ hàng tàu mới sang, đẹp lắm, tốt lắm mà giá tính rất phải chăng : như là các thứ nhiễu liên nguyên tai ly các màu, các thứ nhiễu tứ qui ngũ hữu các màu và các thứ kỳ của gia trọng «Dụ-Hòa-Tường» các thứ kỳ cầu «Dụ-Hưng» (tức là bản hiệu) đủ các màu. Xin các qui hiệu các tỉnh và các qui khách quang cố.

2010

Rất cảm ơn
YU WO TSEONG

CÁC CUỘC ĐI XEM SẴN-NHIÊN

Tối thứ năm :
HỒNG NHẬT MỘNG
Tích hát này là một tích hát toàn giọng chèo, chuyện rất buồn cười và rất lý thú.

Tối thứ sáu
Diễn ba tích :
Tạp kịch trích diễn
I. KIM-NHAM
Tích này có vai đào điên hát nhiều giọng chèo, rất lý thú, rất hay.
II. TAM CHIẾN LÃ BỐ
Tích này đóng toàn các vai kép trẻ con 11, 12, 13 và 14 tuổi của bản-hội luyện tập đã mất nhiều công phu và đã có diễn một vài lần rồi mà lần nào cũng được nhiều các qui khách ngợi khen và cho giải thưởng.
III. TUẦN-TỴ
Tích này có vai vợ cả Tuần-Tỵ đánh ghen, làm nhiều trò rất buồn cười không thể nín được.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 24 đến thứ ba 30 Janvier 1923
Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chiếu từ 5 giờ chiều, thứ bảy chiếu 5 h. 30
CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ «ÉCLAIR»
Các việc lớn trong thế giới
PHƯƠNG TÂY
Bi-hài kịch chia làm 6 hồi
Trích ở bản tuồng của Henry Kistemaeckers tiên sinh. Albert Capellane bày bài trí. Có Marinovo diễn vai chính.
Chiếu hồi thứ 1 và 2.
Nghỉ
PHƯƠNG TÂY
Hồi thứ 3, 4, 5 và 6.
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy.

Giá bán **6$10** cả cước.

Chơi chán giá lại được **5$40**

BANG VANG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các qui khách, trông chừng giá vàng một ngày một cao nên chúng tôi chế thứ nhẫn này giá bán cực rẻ chơi chán giá lại tính theo thời giá không thiệt.
Giá bán mỗi cái nặng 1 đồng cân 6 p.10 *cả cước*.
Muốn thích tên, thêm 0 p.20.
Muốn kéo nặng thêm thời cứ mỗi 5 phân thêm 2 p.60.
Các ngài chiếu-cố xin gửi tiền cho chuớc ; trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay, hàng gửi contre remboursement.

2024

TONG-YUNE-TAI
49, Phố Hàng Ngang, — HANOI

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 88 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Ban-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán ...

Bản-hiệu chuyên môn về nghề đóng đồ gỗ đã lâu nay vẫn có tiếng đóng thực tốt và có nhiều thợ khéo, kiểu mẫu rất thanh-nhã dễ coi, lối Tây, lối Ta, lối Tàu, lối Nhật, lối Hòa-lan; sập, ghế ngựa, chanh sơn dầu, hậu-dương và đồ chạm kênh ...

NAM-HƯNG-THÀNH
18, Rue des Caisses, 18
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI
Kính trình các quý-khách biết cho rằng : Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn vẽ theo lối Nhật-bản và lối Annam như là các thứ khay, hộp, ...

Dịp tết ta tới nơi này
NÊN ĐẾN
Hiệu MAZOYER & Cie
Số 98, Phố Hàng Trống, Hanoi
(Ngay cửa hội-quán hội Khai-Trí-Tiến-Đức)
Hiệu ấy có bán những thứ :
Kẹo, mứt thượng hạng.
Rượu mùi thượng hạng.
Rượu vang — Rượu sâm-banh
— Nước hoa — Sà-phòng, vân vân.

Dầu - gan - cá - thu = Viên

Bản-hiệu mới nhận được dầu-cá-viên đựng từng lọ, vừa rẻ lại vừa tươi, rất là bổ sức cho những người còm yếu. Các ngài có dùng xin hỏi thử :

Capsules huile foie de morue ...

Do Tổ Phi Hồng Lưu Giữ Trực Tiếp Từ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường Gửi Tặng Bạn Đọc Sách Xưa

chanh sơn dầu, hậu-đường và đồ chạm kénh, bong rất khéo. Xin mời các quý khách chiếu cố lại mua. Giá thực cho, bản-hiệu xin tính giá rất rẻ. Bản-hiệu có nhiều đồ đóng sẵn rất kĩ rất đẹp bằng gỗ gụ, bằng gỗ lim.

và lối Annam như là các thứ khay, hộp, tráp, quả, vân vân. Các thứ đồ nét như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cũng các thứ tranh sơn thủy sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bàn uốn bằng song làm đúng kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mới trông rất nhã.

Bản-hiệu bán buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hạng tốt, hạ giá hơn các nơi.

* Các quý-khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hóa giao-ngân. (Contre remboursement).

Xin các quý-khách chiếu cố.

2087

LƯU-BÁ-VI dit VĨNH-XƯƠNG

PROPRIÉTAIRE

35, Rue Fellonneau, Hanoi

2081 Téléphone N° 218

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để cả thảy nghị duyệt-báo biến rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho hề không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Xin hỏi thử :

Capsules huile foie de morue Montes

HAY LÀ

DẦU GAN CÁ VIÊN : 0$ 90

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quanh Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ. Hanoi

華人下關門商海行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trên chân, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông càng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình hằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ thủy vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám hộ tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thợ chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Lúc nghỉ chân xem, chúng tôi cũng xin nghiễm tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier n° 28 Rue des Pavillons-Noirs

Hàng mới - Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, feille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiễu thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và parisienne, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THINH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

6, Rue des Cantonnais, Hanoi

Kính-cáo các ngài duyệt-báo

Hiệu tôi đã ngót 20 năm làm đồ *nữ-trang* bằng vàng, bạc, thật đúng toàn những thứ rất khéo để làm các thứ kiểu mẫu riêng của các Ngài. Bản các thứ ngọc, ngà, châu châu đúng làm mặt nhẫn và vòng. Mới sang nhiều kiểu đồng hồ treo cổ, bỏ thước điểm cảm, đeo tay, bỏ túi ở các xưởng lớn bên Âu Mỹ. Chữa đồng hồ rất cẩn thận mà lại có giấy sau đeo chắc chắn. Có các thứ kim vệ sinh, cặp thì và kính giả, đồ các kiểu mới. Bán buôn các hạng thuốc lào ở khắp mọi nơi thuốc nói êm dọng, khỏi thơm mà lại không sốc.

Hàng hóa mới gửi, buôn bán thật thà, giá cả phải chăng. Các Quý-khách chiếu-cố xin viết thư về :

LY-SENG-BAO

42, Phố Hàng Bồ, Hanoi.

2052

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES

Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes

GROS & DÉTAIL

MỚI ĐẾN : Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoại Bắc và các thứ vải, vân vân. Lại có may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối

Bản-hiệu lại có bán nước hoa diệp Vĩnh-Thịnh-Long chính hiệu nữa.

2050

興同潔

Các quí-khách khi qua chơi Hanoi xem hội chợ hay sắm đồ tết, thì xin các ngài qua bỏ lại chơi qua bản-hiệu, « LƯƠNG-THÔNG-HING », *ở Phố hàng Đao*, sẽ có đủ các thứ đồ vàng bạc, làm theo các kiểu thực đẹp. Bản-hiệu lại có bán cả các thứ ngọc của Tầu, ngọc đa quang cùng ngọc trai nữa. Các thứ này bản-hiệu vừa mới buôn ở bên Hong-kông sang chuyến tầu vừa rồi.

Giá bán cực rẻ!
Hàng làm cực tốt!
Công việc cực nhanh!

Kính cáo
LƯƠNG-THÔNG-HING
41, Rue de la Soie, Hanoi

018

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

AI ĐẾN MUA HÀNG TRẢ TIỀN NGAY TỪ 2$ TRỞ LÊN

Tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (*trước cửa hiệu Gô-da trông sang*)

thì hiệu ấy sẽ tặng :

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng thượng hạng

Hoặc 1 chai lớn VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

để chiếu hàng cho bạn hàng hiểu cái giá-trị đặc biệt các hàng-hóa của bản hiệu

散珀珠 必素點堂春薔

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tàn-nhang phải lở sáng quáng như xương sài chàm gàm khoét, thêm lâm ăn tái, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài da, hôi đau khắt cả, lọ nhỏ giá 0$ 50. lọ nhỏ giá 0$ 15, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao trang, thuốc đan hạng kinh niên, thuốc bảo thận hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bán được các thuốc kỳ rất nhiều, ông hàng tạp-hóa và các hàng bảo chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn cả bán lẻ. Các nơi đã lấy-lời có lãng kể như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 126, phố hàng Bông. Số bán hào tổ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa Đường*, 83, hàng Bông, nhà in *Đông-tinh Ấn-quán* 82, hàng Gai, nhà in *Thực-Nghiệp Ấn-quán*, 43, phố Hồ Hoàn-kiếm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán cao-lào và hiệu *Vĩnh-Hợp-hanh*, hiệu *Hanh-Hoa-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Văn-Xuân* chợ Đồng Xuân, 12, hàng Điếu, hiệu *Văn Xuân-Đường tân* 18, hàng Trống, hiệu *Trường-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, p.s Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 69, hàng Bồ, hiệu *Quang-Lợi* 23 v. hiệu *Bảo Hợp*, 27, phố Chợ hôm cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Bích*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27, hàng Bát đàn, hiệu *Hanh-Nhân-Đường*, 51, và hiệu *Hưng-Tương* 52 Phúc-kiến, Bắc-ri, hiệu *Nap-Hung-Long*, 23, phố Khách Haiphong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Tịch* 28, hàng Buồm Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Yên-tử Bái tín Yên bay, hiệu *Đức-Hưng* phố Việt-lợi thuộc Viet-tri, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thi Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phủ-yên, hiệu *Tuyên-hóa* số may áo tỉnh Tuyên-quan, hiệu *Sơn-Cheong*, 41 Wing lok Hong kông. Các nơi kể trên có bán bộ cả thuốc thấy xin người và các thuốc cần dùng khác nữa, đều công hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.

Bản-hiệu VĂN-XUÂN-ĐƯỜNG

Số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)

Cần bệnh

0039

Số 84

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân. Là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành văn quốc để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-BỈNH-MỤC dịch thuật

Vua *Anh-tôn* phê rằng :

« *Ba bị thân-vương cần phải hầu-hạ ở dưới gối thượng-hoàng và thái-hậu, không thể đi xa được, vậy này hãy đợi trong một vài năm nữa sẽ bàn.* »

Bấy giờ *Đỗ-man hưng-phục* để phụng mệnh sắp-sửa *Phi-giao* hoàng-hậu, đem các đồ châu-báu lễ đột cho thân-vương *Thiệp-mộc nhĩ*, lại đem vàng bạc tặng cho các quan trong họ tôn-thất. Vậy nên khi chàng thấy lời phê của vua *Anh tôn* thì tức khắc họp nhau bàn một trăm người tôn-thất, kéo đến cửa ngọ-môn, khóc mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Việc nầy là một việc trọng-yếu, có quan-hệ đến nước nhà, vì các vị thân-vương không nên để ở lâu nằm tại trong nội. Vậy xin thánh-thượng phê-chuẩn cho ba vị thân-vương được thụ phong đi nơi khác. Còn hai bà *Ôn-phi* và *Mại phi* cũng đều cho đi theo con.

Lương thừa-tướng thấy vậy, cố tâu xin hãy thư-thả đến qua năm. *Thiệp-mộc nhĩ* nói :

— *Lương* thừa-tướng thật nhiều lần ngang-ngạnh, làm bại-hoại cả pháp-luật của hoàng-gia.

Lương thừa-tướng nổi giận tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! *Bản-vương* và *Triệu-vương* hiện đã trưởng-thành, thụ phong của cố lý, chứ *Chu-vương* mới 11 tuổi thì kẻ họ-thần thiết nghĩ chưa nên cho đi.

Bấy giờ mọi người trong tôn-thất đồng thanh mà tâu rằng :

— *Lương-trần-lân* có ý đảng-bộ với ba vị thân-vương, không biết trên dầu có ai.

Vua *Anh-tôn* bèn-đốc-đi mới phải phê rằng :

— *Bản vương* và *Triệu-vương* theo như lời tâu, *Chu-vương* còn nhỏ, nên để ở lại hầu-hạ thượng-hoàng và thái-hậu, đợi khi trưởng-thành, bấy giờ sẽ cho đi thụ-phong. Còn *Ôn-phi* và *Mại-phi*, cho đi theo con. Lại truyền bộ bộ-quan trích tiền công-khố để ban cấp.

Các tôn-thất nghe lời thánh-chỉ, đều lấy làm vui-mừng, tung-hô vạn-tế. Từ khi *Hán-vương* và *Triệu-vương* đi khỏi rồi, thượng-hoàng có ý buồn rầu, bà thái-hậu cũng quá nghĩ mà thành bệnh, thường vẫn thở ngắn than dài, không được vui lòng vậy.

Một hôm, Bình-giang-vương *Hàng-hiệu* điểm-duyệt 10 vạn quân ngự-lâm, thấy thiếu mất 500 quân tinh-kỳ. *Hàng-hiệu* truyền hỏi thì quân-chính-quan bẩm rằng :

— Dạ dám bẩm lão-gia ! tháng trước quan tả-quản đô-đốc là *Đỗ-man định-quốc* đến điểm 500 quân đem vào cấm-vệ.

Hàng-hiệu nghe nói, nổi giận mà rằng :

— Sao dám tự-tiện điểm lấy cấm-binh mà không bẩm mệnh ta !

Quân-chính-quan nói :

Dạ dám bẩm lão-gia ! Vì bấy giờ lão-gia đang nghỉ giả-hạn, cho nên chưa kịp bẩm-bạch.

Hàng-hiệu truyền đòi *Đỗ-man định-quốc* đến. Khi *Đỗ-man định quốc* vào tới nơi, *Hàng-hiệu* quát mắng rằng :

— Nhà-ngươi nên tự biết tội mình mà qui xuống mới phải.

Đỗ-man định-quốc nói :

— Tiền-tướng nầy vô tội. Vả đang một quân phục, không có phép được qui.

Hàng-hiệu lại càng tức giận, nét mặt hầm hầm mà mắng rằng :

— Nếu vậy thì nhà-ngươi to gan thật ! Dám tự-tiện điểm lấy cấm-binh mà không bẩm mệnh ta, bây giờ nhà-ngươi còn chưa biết là đại-tội hay sao !

Nói xong, lại đập bàn quát to lên mấy rằng :

— Tội nầy đã đáng chém đầu chưa ? nhà-ngươi thật không coi quốc-pháp ra gì cả.

Đỗ-man định-quốc cũng nổi giận mà cãi lại rằng :

— Lão-gia chém thế nào được tôi ! Sẽ là tội phụng mệnh thánh-thượng điểm lấy cấm-binh đem vào canh-giữ trong cung, chẳng lẽ cái hiệp-lệnh của lão-gia, lại to hơn thánh-thượng hay sao ! Nay lão-gia mắng tôi, tức là có tội tiết-mạn với thánh-thượng đó.

Hàng-hiệu nghe nói, lại càng tức giận bội phần, liền đứng dậy rút thanh bảo-kiếm, đập bầu mà quát to lên rằng :

— Quân-sĩ đâu ! trói cổ nó đem ra chém đầu cho ta.

Quân-sĩ vâng mệnh, đem *Đỗ-man định-quốc* ra đề sắp hành-hình. Bỗng thấy một tên nội-giám phi ngựa chạy đến mà quát to lên rằng :

Khoan đã ! có thánh-chỉ ban đến

Hàng-hiệu chưa kịp chém *Đỗ-man định-quốc*, nghe nói có thánh-chỉ, tức-khắc qui xuống để nghênh-tiếp. Nội-giám tuyên đọc thánh-chỉ như sau này :

« *Trẫm có truyền chỉ cho Đỗ-man định quốc điểm lấy 500 quân cấm-binh, đem vào canh giữ ở trong cung, bấy giờ quốc-trượng đang nghỉ giả hạn, vậy nên trẫm chưa tuyên dụ.*

« *Việc nầy không phải Đỗ-man định-quốc dám khinh thường quốc pháp, xin quốc trượng lượng tình mà tha-thứ cho.* »

Khâm tài ! »

Hàng-hiệu lạy tạ thánh-chỉ, rồi đứng dậy nói với nội-giám rằng :

— Ngự-lâm quân nguyên để canh-phòng đại nội, xưa nay chưa hề có điểm quân đem về trong cung bao giờ, thánh-thượng quá tin lời đứa gian-nịnh mà làm việc lầy. Nay đã có thánh-chỉ ban đến, truyền tha tội cho *Đỗ-man định quốc*, nhưng còn cái tội hắn dám không tới hầu-hạ, chống-cự với ta, cũng không phải là một tội nhỏ. Thế thì ta tha cho tội chết, mà còn tội sống thì phải nghiêm-trị mới được.

Nói xong, liền ngồi xuống ghế, truyền đánh cho *Đỗ man định-quốc* 40 cây và cách tên đi Đánh-xong, *Hàng-hiệu* trở về vương-phủ, tới mỗi vẫn còn hầm hầm tức giận.

Vệ vương - phi thấy vậy, đón mà hỏi rằng :

— Chẳng hay hôm nay có việc chi mà phu-quân có ý tức giận như thế ?

Hàng-hiệu ngồi xuống ghế, thở dài mà đáp rằng :

— Phu-nhân ơi ! Phu-nhân không hỏi mà rằng, phu-nhân hỏi đến, lại khiến cho tôi thêm tức giận.

Nói xong, liền thuật chuyện đầu đuôi cho *Vệ vương*-phi nghe. *Vệ vương*-phi ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi nói :

— Phu-quân ơi ! tôi chỉ sợ việc nầy mà lại gây ra thù-oán, nhưng việc đã xảy ra đường nầy thì xin phu-quân phải phân-nội nội ngoại cho. *Hoàng-phủ Trương-vương* và *Mạnh vương*-phi tôi đây, bấy giờ sẽ lấy cớ ứng biến.

(Còn nữa)

Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬT

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1767 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ SÁU 26 JANVIER 1928

Trung Bắc Tân Văn